

สองมาตรฐาน : ความเสมอภาคที่ไม่เสมอภาคในสังคมไทย Double Standard: Unequal Equality in Thai Society

Received: February 02, 2020

Revised: March 10, 2020

Accepted: March 10, 2020

สิริปภา ภาคอัถ¹

Siripapa Pakau

(siripapar111@outlook.co.th, tick_penguin@yahoo.com)

บทคัดย่อ

ความเสมอภาคถือว่าเป็นหลักพื้นฐานของศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ย่อมได้รับการรับรองและคุ้มครองจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นมนุษย์โดยมิต้องคำนึงถึงคุณสมบัติอื่น ๆ อาทิเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ถิ่นกำเนิด เป็นต้น และขณะเดียวกันก็ถือได้ว่าหลักความเสมอภาคนี้เป็นหลักที่ควบคุมมิให้รัฐใช้อำนาจของตนตามอำเภอใจโดยการใช้อำนาจของรัฐแก่กลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งรัฐต้องสามารถอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดรัฐจึงกระทำการอันก่อให้เกิดผลกระทบหรือเป็นการให้ประโยชน์แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้นโดยเฉพาะ

คำสำคัญ : สองมาตรฐาน, ความเสมอภาค, ธรรมาภิบาล, สังคมไทย

Abstract

Equality is a fundamental principle of human dignity. Humans are equally supported and protected by law without considering human attributes such as ethnicity, religion, language, and origin. At the same time, the principle of equality is a principal that controls the government authority to exercise its power independently to particular group. The government must be able to explain why government takes actions that cause effects or provides advantage to specific individuals.

Keywords: Double Standard, Unequal Equality, Good Governance, Thai Society

¹ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ

บทนำ

หลักความเสมอภาคหรืออีกนัยหนึ่งของสิทธิของราษฎรที่จะได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียมกันนี้ ในรัฐธรรมนูญของเสรีประชาธิปไตยแทบทุกรัฐมีบัญญัติรับรองไว้อย่างชัดเจน (Worapot Wisaruthpit,2000) ตามหลักรัฐธรรมนูญหลักนี้องค์การต่าง ๆ ของรัฐต้องปฏิบัติต่อบุคคลเหมือนกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกัน และปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญแตกต่างกันก็ดี การปฏิบัติต่อบุคคลแตกต่างกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกันก็ดี ย่อมขัดต่อหลักแห่งความเสมอภาค

ความเสมอภาค (Equality) มักใช้คู่กับคำว่า ความเท่าเทียมกัน คือ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยรวมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี (Phra Dhammapidok (P.A. Payutto), 2003) ความเสมอภาคจึงมิได้หมายความว่าเพียงการเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นโดยไม่เลือกเชื้อชาติ สีผิวภาษา และศาสนาเท่านั้น แต่ยังต้องมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รู้จักกัน สร้างความสัมพันธ์ต่อกันเพื่อความเข้าใจและนับถือกันให้มากขึ้นด้วย (Dick De Vos,1999) และเสมอภาคในความหมายของ (John Stuart Mill) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าความเสมอภาคนี้มักจะเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของความยุติธรรมและเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการทำตามหลักความยุติธรรม มีคนจำนวนไม่น้อยเห็นว่า ความเสมอภาคนี้คือแก่นของความยุติธรรม (Somphan Promtha,1996) เมื่อกล่าวถึงความเสมอภาคในวงการปรัชาการเมืองจะหมายเอาความเสมอภาค 4 ประเภทต่อไปนี้ คือ

1. ความเสมอภาคที่จะได้รับการปกป้องสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน (Equality Of Right And Liberty)
2. ความเสมอภาคที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันจากรัฐในฐานะที่เป็นพลเมือง (Equality Of Citizenship)
3. ความเสมอภาคทางโอกาส (Equality Of Opportunity)
4. ความเสมอภาคระหว่างบุคคล (Equality Of Persons) (Bernard,1962)

สองมาตรฐานเป็นอย่างไร

คำว่า “สองมาตรฐาน” เป็นประเด็นการเปรียบเทียบในการจัดการหรือใช้ระบบแนวทาง หรือมาตรฐาน ในกลุ่มเป้าหมายสองกลุ่มอย่างแตกต่างกัน สองมาตรฐาน ถูกนิยามเรียกกับการแก้ปัญหาที่ไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม โดยการจัดการปัญหาในเรื่อง ๆ เดียวกัน แต่ต่างเป้าหมาย ทำให้ได้รับผลลัพธ์ที่ต่างกัน เช่นการตอบรับของเจ้าหน้าที่กับกลุ่มคนรวยและกลุ่มคนจน ซึ่งไม่เท่ากัน (Wikipedia, 2020)

นอกจากนี้คำว่า “สองมาตรฐาน” กลายเป็นคำยอดนิยมในวงการเมืองปัจจุบัน ความจริงคำนี้มีมานานแล้วแต่เพิ่งถูกเชื่อมโยงเป็น “ถ้อยคำทางการเมือง” เมื่อไม่นานมานี้ อันผู้พูดต้องการสื่อความว่าเรื่องเดียวกันแต่ได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกัน จึงเป็นความไม่ถูกต้องที่จะทำเช่นนั้น และเมื่อเป็นถ้อยคำการเมือง จึงหาหมอเหาะสาระจริงจังไม่ นอกจากใช้ประชด เชือดเฉือน แดกดันอีกฝ่าย อันว่าเรื่องเดียวกัน หรือการกระทำเดียวกันแต่ได้รับการปฏิบัติแตกต่างกัน ก็คือการปฏิบัติแบบสองมาตรฐานอย่างแนนอน ก็คือการเลือกที่รักมักที่ชังนั่นเอง เชื่อมโยงไปถึงการเล่นพรรคเล่นพวก แต่อีกประการหนึ่งก็อาจจะเป็น “ความไม่รู้” หรือหย่อนความสามารถของผู้ปฏิบัติก็ได้ จึงทำให้วันหนึ่งทำอย่างหนึ่ง แต่อีกวันหนึ่งไปทำอีกอย่าง คือสองมาตรฐานนี้อาจเกิดจากความไม่เอาใจใส่ก็ได้ จึงหลงลืมไปว่าแต่ก่อนเคยว่าไว้อย่างนี้ ตอนนี้จำไม่ได้เลยว่าเป็นอีกอย่าง แต่เรื่องใดจะเป็นสองมาตรฐานโดยความตั้งใจหรือพลั้งเผลอนั้นจะต้องมีข้อเท็จจริงพื้นฐานที่ตรงกันเสียก่อน หมายถึง ต้อง “แน่ใจ” ได้ว่าเรื่องสองเรื่องที่เราเปรียบเทียบกันนั้น คือเรื่องเดียวกันจริง ๆ หรือเป็นเรื่องทำนองเดียวกัน หากว่าเป็นคนละเรื่อง เพียงแต่ข้อเท็จจริง “ดูคล้ายกัน” ก็ไม่ถือเป็นเรื่องเดียวกัน ผลลัพธ์อาจแตกต่างกันได้ ซึ่งจะไม่ใช่ขำขายสองมาตรฐาน

แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาค

ปรีชา ช่างขวัญยืน ได้อธิบายว่า ความเสมอภาคมีลักษณะ ดังนี้

1. ความเสมอภาคที่เป็นการบังคับใช้ตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติหากเป็นพรรคพวกเดียวกันจะปฏิบัติอย่างหนึ่งถ้าไม่ใช่ก็ปฏิบัติอีกอย่างหนึ่งที่เรียกว่า 2 มาตรฐาน

2. ความเสมอภาคทางโอกาส หมายถึงการเปิดกว้าง และการเข้าถึงได้สะดวก เช่น การเปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาฟรีโครงการ 30 บาทรักษาได้ทุกโรค เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงบริการของรัฐ เป็นต้น

3. ความเสมอภาคแบบแนวราบหมายถึง ความสัมพันธ์ในระดับบุคคล ระดับองค์การที่มีมิติในระดับแนวนอน ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจ (Phra Bhuddichai Teepawangso, 2009)

เบอร์นาร์ด วิลเลียมส์ (Bernard Williams) ได้ให้ความหมายของความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันไว้ 3 ประการด้วยกัน คือ

1. มนุษย์เท่าเทียมกัน ในฐานะที่เป็นมนุษยชาติร่วมกัน (Common Humanity) กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนสามารถพูดและใช้ภาษาร่วมกัน มีอิสระที่จะคิดและใช้เครื่องมืออยู่ร่วมกัน เป็นการยืนยันข้อเท็จจริงที่ว่ามนุษย์ทุกคนเท่าเทียมกัน ในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์

2. มนุษย์เท่าเทียมกันในฐานะที่มีความสามารถทางศีลธรรม (Moral Capacities)

3. ความเท่าเทียมกันของโอกาส (Equality Of Opportunity) คือ การแบ่งปันโอกาสที่จะได้รับปัจจัยให้กับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน (Phra Bhuddichai Teepawangso, 2009)

ธนาชัย สุนทรอนันตชัย (Soonthorn Anantachai, 2018) อธิบายว่า คำว่า ความเสมอภาค (Equity) นั้น มีนัยยะที่แตกต่างกับคำว่าความเท่าเทียมโดยเฉพาะในมุมมองทางกฎหมายแล้วจะมีได้เรียกร้องให้ปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันอย่างสิ้นเชิงกล่าวคือมีได้หมายความว่าบุคคลทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันโดยมิได้คำนึงถึงข้อแตกต่างใด ๆ เลยแต่เฉพาะกรณีสิ่งสองสิ่งมีสาระสำคัญเหมือนกันจึงควรจะได้รับปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันและกรณีสิ่งสองสิ่งมีสาระสำคัญต่างกันจะต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันเพราะหากทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันโดยมิได้คำนึงถึงข้อแตกต่างใด ๆ เช่น บุคคลทุกคนจะต้องเสียภาษีอย่างเท่าเทียมกันหมดโดยมิต้องคำนึงถึงรายได้ของบุคคลนั้นหรือว่าทุกคนจะต้องได้รับสิทธิเรียกร้องในการได้รับความสงเคราะห์อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงความจำเป็นของบุคคลนั้น ๆ ในที่สุดจะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างไม่เสมอภาคต่อบุคคลบางกลุ่ม

ดังนั้น เรื่องของความเสมอภาคจึงต้องเป็นกรณีที่มีการเปรียบเทียบกันระหว่างข้อเท็จจริง 2 ข้อเท็จจริงหรือบุคคล 2 คนหรือกลุ่มบุคคล 2 กลุ่มโดยจะต้องคำนึงว่าไม่มีข้อเท็จจริงใด ๆ หรือบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดจะเหมือนกันทุกประการกับอีกข้อเท็จจริงหนึ่ง

หรืออีกบุคคลหนึ่ง หรืออีกกลุ่มบุคคลหนึ่ง นอกจากนั้นแล้ว การจัดสวัสดิการสังคมก็ถือเป็นบริการสาธารณะที่รัฐต้องจัดขึ้น ซึ่งภายใต้แนวคิดของการจัดบริการสาธารณะก็เป็นที่ยอมรับกันว่าต้องคำนึงถึงความเสมอภาคด้วย (Bancherd Singkaneti and other, 2002)

คนจนกับคนรวย : ความเสมอภาคที่ไม่เสมอภาคในสังคมไทย

ธนาคารโลก (World Bank) ได้ให้คำนิยามของคำว่า “ความยากจน” ในแง่ของความไม่สมบูรณ์ของสิ่งจำเป็นบนพื้นฐาน หรือทางจิตวิทยาว่า หมายถึง “สภาวะที่อัตคัดอย่างไม่อาจจะยอมรับได้ของมนุษย์บุุคคล” (Rattaya Tangpakone, 2009) ซึ่งพิจารณาความอัตคัดทางกายภาพ ทางจิตใจ และทางสังคม ซึ่งเกี่ยวพันโดยตรงกับความไม่สมบูรณ์ของสิ่งจำเป็นพื้นฐานทางวัตถุประทางชีววิทยา โดยทั่วไปมักหมายถึง โภชนาการ สาธารณสุข การศึกษาและที่พักอาศัย นอกเหนือจากนั้นยังรวมถึง การขาดแคลนโอกาสและสิ่งจำเป็นพื้นฐานของชีวิต เช่น โอกาสการศึกษาขั้นประถมศึกษา โอกาสการมีสุขภาพดี สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การมีงานทำ และสร้างได้ในอนาคต ด้วยเหตุและปัจจัยดังกล่าวเรามักจะพบเห็นบนหน้าข่าวของสื่อว่า “คนจน” มักจะถูกเอารัดเอาเปรียบโดยช่องโหว่ของกฎหมายอยู่บ่อยครั้ง และมักจะถูกเลือกปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในกรณีที่เกิดข้อพิพาทระหว่างคนรวยกับคนจน และคนจนมักจะติดคุกเป็นบทสรุปอยู่แทบจะทุกครั้ง แต่ในความเป็นจริงในอีกแง่มุมจะพบว่า

1. คนจนไม่มีเงิน ไม่มีหลักทรัพย์ยื่นประกันตัว
2. คนจนติดคุกเพราะไม่มีเงินจ่ายค่าปรับ คือกรณีศาลมีคำพิพากษาว่าทำผิดจริง

หากพิจารณาในสาระสำคัญของตัวบทกฎหมายจะพบว่า ในคดีที่มีโทษปรับ แล้วจำเลยไม่มีเงินเสียค่าปรับ จำเลยที่เป็นคนจนก็ต้องติดคุกแทนค่าปรับซึ่งใน พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 25) พ.ศ.2559 ที่ได้ประกาศลงราชกิจจานุเบกษาแล้วเมื่อวันที่ 7 เม.ย. 2559 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 8 เม.ย. 2559 ที่ผ่านมามีกฎหมายดังกล่าวสาระสำคัญ คือ มีการแก้ไขอัตราเงินในการกักขัง แทนค่าปรับจาก 200 บาท/วัน เป็น 500 บาท/วัน และห้ามกักขังเกินกำหนด 1 ปี เว้นแต่ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่ 200,000 บาทขึ้นไป จะสั่งกักขังแทนค่าปรับเกินกว่า 1 ปีได้ แต่ไม่เกิน 2 ปี (Prachatai: 2020)

ในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 ได้อธิบายสาระสำคัญไว้ในมาตรา 110 ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไป

ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวต้องมีประกัน และจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ในคดีอย่างอื่นจะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันเลย หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้การเรียกประกันหรือหลักประกันตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองจะเรียกจนเกินควรแก่กรณีได้ และต้องคำนึงถึงเงื่อนไขและมาตรการป้องกันต่าง ๆ ที่ได้ใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวประกอบด้วย ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือข้อบังคับของประธานศาลฎีกา แล้วแต่กรณี ซึ่งจากสาระสำคัญของกฎหมายในมาตราดังกล่าว ก็จะอธิบายได้ว่า ถ้าเป็นโทษเล็กๆ น้อย ๆ ศาลก็สามารถให้จำเลยหรือผู้ต้องหาสาบานตัวว่าจะมาตามนัดแล้วปล่อยกลับบ้านได้ คนจนไม่มีเงินก็กลับบ้านได้ ไม่ต้องติดคุก รอก่อนค่อยตัดสินที่หลัง แต่ตามมาตรา 110 นั้นกลับกำหนดให้คดีที่มีโทษจำคุกเกินห้าปีขึ้นไป การปล่อยตัวชั่วคราวต้องมีหลักประกัน ซึ่งทำให้ศาลไม่สามารถให้จำเลยสาบานตัวแล้วกลับบ้านได้เหมือนคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้ จึงทำให้คนจนต้องติดคุกเพราะไม่มีเงินมาประกันตัว เพราะตามมาตรา 114 เมื่อจะปล่อยชั่วคราวโดยให้มีประกันและหลักประกันด้วย ก่อนปล่อยตัวไป ให้ผู้ร้องขอประกันจัดหาหลักประกันมาตั้งต้องการซึ่งหลักประกันมี 3 ชนิด ได้แก่ มีเงินสดมาวาง มีหลักทรัพย์อื่นมาวาง มีบุคคลมาเป็นหลักประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์

จากกฎหมายดังกล่าวทำให้คนจน คนไม่มีพวกพ้องต้องติดคุก เพราะไม่มีเงินมาประกันตัว และหาบุคคลมาประกันตัวให้เขาไม่ได้ ส่วนคนชั้นกลาง หาเข้ากินค่า ไม่มีเงินสด ไม่มีหลักทรัพย์ จำพวกโฉนดที่ดิน แต่สามารถไปหาหยิบยืมมาได้หรือกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ เพื่อเอาเงินมาเช่าหลักทรัพย์จากหน้าประกันอาชีพต่อไป ส่วนคนรายนั้น สามารถหาเงินหาหลักทรัพย์มาประกันตัวได้ทันที อีกทั้งความเลื่อมล้ำในสังคมทำให้เงิน 100,000 บาท ของคนหาเข้ากินค่า คนชั้นกลาง กับเศรษฐี มหาเศรษฐี นั้นมีคุณค่าต่างกัน เพราะ 100,000 บาท ของมหาเศรษฐี อาจเป็นเพียงค่าอาหารเพียงมื้อเดียว ส่วน 100,000 บาท ของคนจน คือค่าอาหารทั้งปีของครอบครัว ดังนั้นจึงไม่แปลกที่คนจน คนไม่มีพวกพ้องต้องติดคุก เพราะไม่มีเงินมาประกันตัว และไม่มีใครมาประกันตัวให้ (Theerawat Namwicha, 2018)

ในประเด็นนี้จึงสรุปได้ว่า ประชาชนทุกคนจะได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน อันเป็นการปกป้องสิทธิและรักษาผลประโยชน์ของบุคคลไม่ว่าเขาจะเป็นใคร ไม่ว่าเขาจะยากจนหรือร่ำรวยไม่ว่าเขาจะมีความรู้สูงหรือต่ำ โดยที่ไม่มีผู้ใดจะได้รับอภิสิทธิ์ในการปฏิบัติตามกฎหมายเหนือผู้ใด เช่น คนจนกับคนรวยต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน เป็นต้น ความเสมอภาคตามกฎหมาย จัดว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่ที่ไม่เสมอภาคกันคือฐานะความเป็นอยู่และศักดิ์นาทางสังคมที่ไม่เท่าเทียมกัน

การสร้างความเสมอภาคและเท่าเทียม

ความเสมอภาค (Equity) ในหลักธรรมาภิบาลของการบริหารบ้านเมืองที่ดีนั้นคือการปฏิบัติราชการที่ให้บริการแก่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยที่ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเพศ วัย ภาษา ฐานะ ที่อยู่อาศัย หรือแม้แต่ความสมบูรณ์ของสภาพร่างกาย ซึ่งจะต้องได้รับบริการจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน มีแนวปฏิบัติดังนี้

1. หลักนิติธรรม (The Rule Of Law) การตรากฎหมาย กฎ กติกาที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับใช้เป็นไปตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้ คำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก เราจะเห็นได้ว่ามาตรการคุ้มครองทางกฎหมายนั้นกำหนดไว้ให้เสมอภาคและเท่าเทียมกันของคนในสังคม แต่ในความเป็นจริงแล้วมักจะมีเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดกระบวนการยุติธรรมที่สั่นคลอนต่อความเสมอภาค เช่น กรณีคนรวยขับรถชนคนตาย (Manager Online,2018) กรณีอัยการสั่งไม่ฟ้องอดีตนายกรัฐมนตรีกรณีบุกรุกเขายายเที่ยง (Manager Online,2018) สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ต่างมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของกระบวนการยุติธรรมของไทยเป็นอย่างยิ่ง การที่ภาครัฐจะสร้างความเสมอภาคให้เกิดขึ้นในสังคมนั้น สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรมนั่นเอง

2. หลักคุณธรรม (Morality) การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต สิ่งที่ภาครัฐพยายามทำคือการปลูกฝังค่านิยมซื่อสัตย์สุจริตให้กับสังคมทุกระดับชั้น โดยมุ่งเน้นที่เด็กและเยาวชน ที่คาดหวังว่าเติบโตมาแล้วจะไม่ทุจริตคดโกง แต่ในภาพแห่งความเป็นจริงที่พบตามหน้าสื่อได้แก่ การทุจริตโกงเงินคนจน โกงรับจ่านาข้าว สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการปลูกฝังค่านิยมซื่อสัตย์สุจริตนั้นหากจะได้ผลดีและเกิดความเสมอภาค ผู้บริหารระดับบนควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างและเป็นบรรทัดฐานของสังคมและองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลด้านการตรวจสอบการทุจริตเองก็ควรปฏิบัติในมาตรฐานเดียวกัน โดยเฉพาะคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ยกตัวอย่างในกรณีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้บริหารระดับสูงในรัฐบาลปัจจุบัน ดังนั้นสิ่งที่ต้องการจะให้ เป็นบรรทัดฐานของความเสมอภาคคือการไม่เลือกปฏิบัติและไม่ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของคณะบุคคลและองค์กรที่ตรวจสอบการทุจริต จึงจะได้ชื่อว่าการสร้างความเสมอภาคให้กับสังคม

3. หลักความโปร่งใส (Accountability) องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ได้ประกาศค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตปี 2016 ปรากฏว่า 2 ใน 3 จาก 176 ประเทศทั่วโลก ได้คะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน สำหรับประเทศที่ได้อันดับหนึ่งยังคงเป็นประเทศเดนมาร์กและนิวซีแลนด์ 90 คะแนนเท่ากัน ขณะที่ประเทศจากทวีปเอเชียอย่างสิงคโปร์อยู่อันดับที่ 7 ได้ 84 คะแนน ในส่วนของประเทศไทยได้ 35 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ลดลง 3 คะแนน ได้ลำดับที่ 101 เมื่อเทียบกับปี 2558 ได้ 38 คะแนน อยู่อันดับ 76 จาก 168 ประเทศ ในขณะที่ World Justice Project (Wjp): Rule Of Law Index ได้ให้คะแนน 37 คะแนน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 11 คะแนน โดย Wjp ประเมินค่าความโปร่งใสโดยใช้หลักนิติรัฐ ซึ่งมีหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ 1) รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐต้องอยู่ภายใต้กฎหมายและถูกตรวจสอบได้ 2)กฎหมายต้องเปิดเผย ชัดเจน มั่นคง ปกป้องสิทธิเสรีภาพของประชาชน 3) กระบวนการทางกฎหมายมีความเป็นธรรม มีประสิทธิภาพ 4) การตัดสินใจคดีต้องมีความเป็นธรรม มีจริยธรรม มีความเป็นกลาง (ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันโลก ปี 2559,ออนไลน์,2561) ทั้งนี้ Wjp มีการเก็บข้อมูลระหว่างเดือน พฤษภาคม – กันยายน 2016 ในการให้ค่าคะแนน Cpi ปี 2016 นี้ องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ให้คะแนนและจัดอันดับประเทศไทย โดยพิจารณาข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 9 แหล่งข้อมูล (ปี 2015 ใช้ 8 แหล่งข้อมูล) โดยใน 8 แหล่งข้อมูล ไทยได้คะแนนเพิ่มขึ้น 3 แหล่งข้อมูล คะแนนเท่าเดิม 1 แหล่งข้อมูล และคะแนนลดลง 4 แหล่งข้อมูล ขณะที่แหล่งข้อมูลที่เกิดขึ้นใหม่ในปี 2016 นี้ 1 แหล่งข้อมูล วัดเกี่ยวกับความหลากหลายของประชาธิปไตย ซึ่งคะแนนไทยร่วงจาก 38 เป็น 35 อันดับตกจาก 76 เป็น 101 จาก 176 ประเทศ นั่นสะท้อนให้เห็นว่ามาตรฐานความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐไทยยังไม่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือในระดับนานาชาติได้ ดังนั้น การที่จะให้เกิดความเสมอภาคที่น่าเชื่อถือได้ควรสร้างระบบและกลไกให้มีกระบวนการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐได้ และควรกำหนดบทให้คุุณให้โทษที่มีมาตรฐานที่เท่าเทียมกัน

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองและทางการบริหาร การตัดสินใจที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร การให้ข้อมูลแก่ประชาชน การแสดงความคิดเห็น การให้คำปรึกษา การร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมควบคุมงานสาธารณะ เมื่อพิจารณาในบริบทของปัจจุบันพบว่ายังมีคำสั่งห้ามเคลื่อนไหวกทางการเมือง ห้ามแสดงความคิดเห็นต่อรัฐบาลผ่านสื่อในลักษณะต่าง ๆ ห้ามวิพากษ์วิจารณ์ ห้ามประชุมพรรคการเมือง การ

กำหนดนโยบายสาธารณะของรัฐบาลในหลายกรณีจึงเป็นลักษณะมัดมือชก เช่น โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ หรือลงทะเบียนคนจนเพื่อแจกเงินคนจน โครงการรถไฟความเร็วสูง “กทม.-หนองคาย” รวมทั้งการตรวจสอบการทุจริตการก่อสร้างอุทยานราชภักดิ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวในการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งพยายามเรียกร้องให้เกิดกระบวนการตรวจสอบความโปร่งใส ปัจจัยที่จะสร้างความเสมอภาคให้เกิดขึ้นในประเด็นนี้ได้คือการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และสามารถแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลได้อย่างเสรี ภายใต้กรอบกติกาทางกฎหมายที่มี

5. หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) การตระหนักในสิทธิหน้าที่ สำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจต่อปัญหาสาธารณะ ความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าหาญที่จะรับผิดชอบต่อการกระทำของตน สิ่งที่พบเห็นในภาวะการณ์ปัจจุบันที่ชัดเจนคือการที่รัฐบาลมีปัญหากับการถูกประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ในหลายประเด็น รวมทั้งเรียกร้องให้ผู้บริหารระดับสูงของรัฐบาลลาออกจากการที่มีพฤติกรรมที่ต้องสงสัยต่อการปกปิดทรัพย์สิน ในขณะเดียวกันยังเรียกร้องให้องค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบทุจริตอย่าง ปปช. ที่ตีความในตัวบทกฎหมายที่ถูกมองว่าเข้าข้างและอาจละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น การที่จะสร้างความเสมอภาคในประเด็นนี้ได้ก็คือ การรับผิดชอบต่อสังคมอันจะก่อให้เกิดความศรัทธาต่อผู้นำองค์กรและในตัวของตนเอง

6. หลักความคุ้มค่า (Cost-Effectiveness Or Economy) การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ใช้อย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ แข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน โดยมุ่งประโยชน์สูงสุด (Tawilawadee Burikul And Other, 2004) สิ่งที่พบเห็นในการบริหารงานของรัฐบาลปัจจุบันจะพบว่า ปีงบประมาณ 2558 และ 2559 รัฐบาลอยู่ในภาวะขาดดุลงบประมาณเฉลี่ยปีละ 395,145 ล้านบาท หรือขาดดุลเพิ่มขึ้นจากเดิมปีละเกือบหนึ่งแสนล้านบาท ซึ่งเทียบเป็นร้อยละ 17.1 ของเงินรายได้ของรัฐบาลในแต่ละปี (Post Today, 2018) ในขณะที่สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ (สบน.) เผยแพร่ว่า หนี้สาธารณะคงค้าง ณ วันที่ 30 เม.ย. 2560 มีจำนวน 6.26 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็น 42.64% ของจีดีพี แบ่งเป็นหนี้รัฐบาล 4.82 ล้านล้านบาท หนี้รัฐวิสาหกิจ 9.72 แสนล้านบาท (Post Today, 2018) สะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลพยายามจะขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวไปข้างหน้าโดยการทุ่มงบประมาณในการสร้าง

บริการสาธารณะหลายอย่างแต่ก็ต้องแลกด้วยการเป็นหนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้นเพื่อหวนเงินลงไปในระบบเพื่อสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (Infrastructure) และเกิดเป็นเครื่องหมายคำถามถึงความคุ้มค่าสิ่งที่ประชาชนจะได้รับบริการสาธารณะจากนโยบายสาธารณะของรัฐบาลจะสร้างความเสมอภาค หัวถึง เท้าเทียมและเป็นธรรมได้เท่าใด

ข้อเสนอแนะ

ประเด็นที่เป็นข้อเสนอแนะสำหรับการสร้างความเสมอภาคให้เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบันคือความเสมอภาคตามหลักนิติธรรม การบังคับใช้กฎหมายอย่าให้สังคมมองว่ากฎหมายใช้บังคับได้เฉพาะกับคนจนเท่านั้น ดังมีนักวิชาการ ได้สะท้อนมุมมองมิติคุณค่าของกฎหมายซึ่งมิได้มีขึ้นเพื่อรักษาความยุติธรรมเท่านั้น แต่ต้องรักษาไว้ซึ่งสิทธิหน้าที่ของประชาชนด้วย กล่าวคือ ความยุติธรรมนั้นเป็นเพียงหนึ่งในคุณค่าที่กฎหมายต้องรักษา แต่มิใช่คุณค่าทั้งหมดของกฎหมาย ซึ่งกฎหมายนั้นต้องรักษาความมั่นคงแน่นอนของสิทธิหน้าที่ของพลเมืองไว้ ซึ่งเราจะเห็นว่าหากกฎหมายที่นำมาบังคับใช้โดยผู้ทรงกฎหมายแล้วไม่เกิดความเสมอภาคแก่ประชาชนคนไทยทั้งหลายทั้งปวงในฐานคิดของหลักธรรมาภิบาลก็จะเป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์อย่างสิ้นเชิง

บทสรุป

แนวปฏิบัติในการใช้อำนาจปกครองของภาครัฐทั้งฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ ที่ต้องคำนึงถึงความเท่าเทียมและสร้างความเท่าเทียมต่อประชาชนทุกคนภายใต้ปกครองของรัฐนั้นแนวทางในการติดตามตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลถึงการปฏิบัติต่อประชาชน และการทำงานดังกล่าวต้องมุ่งสร้างความเท่าเทียมระหว่างบุคคล ตลอดจนการได้รับผลประโยชน์และความคุ้มครองจากภาครัฐอย่างเท่าเทียมกัน ประเทษของความเสมอภาคในที่นี้ตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชน และแนวทางของสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ ปีพุทธศักราช 2540 เป็นต้นมาถึงรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้อธิบายไว้เกี่ยวกับหลักความเสมอภาคไว้ว่า ความเสมอภาคในโอกาส เป็นความเท่าเทียมกันของโอกาสในการได้รับบริการสาธารณะของรัฐ และไม่ถูกกีดกันออกจากกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม

รายการอ้างอิง

- Dick De Vos. (1999). *Foundation of Freedom "Foundations Of Freedom"*. Translated by Dr. Chidphong Chaisawasu, 2nd edition. Bangkok: Cyberbook Network Press.
- Phra Thammapitok, P. Payutto. (2003). *Buddhist dictionary The Code* (1st ed.). Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing House.
- Phuttutthichai Thepsawasutthipradit. (2009). *A comparative study of concepts. Equality in Theravada Buddhist Philosophy With the concept of Carl Marx* (Master of Science Thesis Philosophy Program). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Prachatai. (2018). *Fines instead of detention 500 baht/day*. Retrieved 26th March, 2018, from [Https://Prachatai.Com/Journal/2016/04/65174](https://Prachatai.Com/Journal/2016/04/65174)
- Preecha Changkwan Yuen. (2009). *Equality in Theravada Buddhist Philosophy With the concept of Carl Marx* (Master of Science Thesis Philosophy Progra). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Rattaya Langprakhon. (2009). *Poverty Alleviation Guidelines: A Case Study of Poor Workers in a Mill in Chum Het Subdistrict, Mueang District, Buriram Province* (Master of Arts Thesis Social Sciences for Development). Graduate School: Buriram Rajabhat University.
- Somkid Lertpaithoon. (2000). Equality Principles. *Journal of Law* 30(2), 165.
- Somphan Phromtha.(1996). *Social and political philosophy* (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Soonthorn Anantachai. The Equality. (2020). *Equity and Social Justice with the Social Welfare of Thailand*. Retrieved 21st January, 2020, from <https://www.tci-thaijo.org/index.php/lawhcu/article/view/157551>
- Theerawat Nammavicha. (2018). *Prison is really locked up to the poor ??*. Retrieved 27th March, 2018, from [Https://Theerawatlaw.Blogspot.Com/2016/03/Blog-Post.Html](https://Theerawatlaw.Blogspot.Com/2016/03/Blog-Post.Html)
- Woraphote Wisarutpich. (2000). *Rights and Liberties under the Constitution of the Kingdom of Thailand 1997*. Bangkok: Winning Publishing.